

Telegraful Român

Abonamentul:

Pe un an 32 corane.

Pe șase luni 16 cor. — Pe trei luni 8 cor.

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegraful Român», Strada Măcelarilor Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiilor, după învoială

Abonamentele și inserțiile să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 45.

Scumpa noastră Bucovina

Cine a trăit în țărișoara aceasta, nu o poate uita nici odată. Nu poate uita susurul lin al apelor de munte, câmpiile împodobite ca o grădiniță cu flori, nu poate uita freamătul pădurilor, nu poate uita mai ales populația acea bună, blândă, îngăduitoare, timidă chiar, înduioșător de melancolică, din cale afară de ospitalieră. Nu te depărta înșă cu gândul vesel și cu bucurie. Cu durere în suflet pleacă și cu durere în suflet îți aducea aminte de acest fermecător colț de țară românească. Auzite în Bucovina îți tresăreau în suflet totdeauna, ca veșnicul refren al unui cântec trist, cuvintele lui Eminescu:

Iar tu iubită Bucovina,
Diamant din stema lui Ștefan,
Ajuns-ai roabă și cadână
Pe mâni murdare de jidan!

Smulși, la 1775, din vechea Moldovă glorioasă cu înclaciuine, prețind negustorii diplomați austriaci niște înțeleșuri vechi, pe cari nu le prea știa nici ei, nici ceilalți țăr-goveți, Turcii, țărișoara aceasta primi un nume nou și porni de aci încolo pe o cale plină de spini și de suferințe amare. Aruncată în brațele Galiciei, dela început a avut să îndure slavizare forțată. Tot odată s'a năpusit asupra ei toată drojdia societății austriece. Toți beamerii scăpătați ai unui stat hrăpăreț, și-au făcut cuibul cald în Bucovina, aducând cu sine o «cultură» de proveniență foarte dubioasă și niște stomahuri mari și foarte flămânde.

Iar Românii? Impovărați cu promisiuni frumoase, dintre cari nu s'a împlinit nici una, au slăbit de marea străinilor, s'au dat înapoi, s'au plecat, cei mai mulți cu adăncă amărăciune în suflet, în fața străinilor. Nu-i vorba, austriacii internaționali după naștere și lege îi lasau și pe Moldovenii săi guste din paharul bunătații, când era cam pe sfârșite.

Dar sufletul au încercat încet, precuț, metodic, picurând tot câte puțin venin, să li-l înstrăineze. Pe cei mari i-au cumpărat, pe cei mici i-au despoiat. Mănăstirile le-au nimicit. Biserica națională au internaționalizat-o, ortodoxizându-o după model chesaro-crăinesc. Din averile mănăstirești, dăruite odinioară de binecredincioșii vovezoși și bunii boieri ai Moldovei, la Rădăuți, veche episcopie românească, se ținea o herghelie de cai, la Cernăuți se zideau căzărmi. Iar la mănăstirea Putna măneau peste noapte funcționari nemți cu numele caracteristic de Wolf și funcționari jidovi cu nume mai blânde și aurite, dar cu firea tot atât de lacomă ca a lupului din crâng, să «controleze», dacă sânt socoteliile în ordine.

Austriaci catolici, protestanți, mozaici, dar mai cu seamă mozaici, se

instăpneau și la sate pe popor, luându-i și îmbutcătura din gură. Din nord se revărsa neconștient puhoiul ruten, sprijinit de toate guvernele împărățiilor din burgul din Viena, pe al cărui frontispiciu stău satepe în piatră, ca o învătură din altă lume, cuvintele: *Justitia est regnorum fundamentum*.

Nația românească îngenunchiă tot mai mult, nu era departe desarmarea desăvârșită; în desnădejdea lor, frații din Bucovina nu aflau drumul mântuirii. De aceea ne aduceam cu durere aminte de Bucovina.

Veni înșă cumplitul răboi din 1914. Și sângele mult vărsat de bucovineni, și nedreptățile și mai nemiloase ca mai înainte, i-au trezit, le-au deschis ochii și i-au făcut să vadă, unde răsare soarele! Din mormanul de morți și chiout de ură s'a ridicat îngerul dreptății și a făcut semn cu sabia: zidurile, clădirile ne dreptății de secole și pe sângele popoarelor aspirate, s'au dărâmat, lanțurile de robie s'au sfărâmat ca prin minune, și venerabila numire austro-ungară s'a prăbușit într'un morman rușinos.

Popoarele își croiesc acum ele soartea lor, dela vrednicia lor atarnă fericirea lor.

Bucovinenii au aflat calea ce duce spre mântuire; durerea noastră s'a ogoit, în sufletul nostru răsare bucuria pentru acest pas eroic...

Se spune că, la miezul nopții dinți după răpirea Bucovinei, la mănăstirea lui Ștefan Vodă din Putna s'a auzit în biserică de sub lespezea de pe mormanț un gemăt prelung, iar clopotul cel mare din clopotnița de alături începă a suna dela sine, încet, rar, fioros, vestind nenorocire — și de atunci a amuțit. Acum când Bucovina, înscenându-se, se întoarce iarăși la sinul dulcei mame, eroul dela Putna poartă dormi iarăși liniștit în dumezeucul lăcaș, iar clopotul cel mare, mut de un veac și jumătate, par'că începe iarăși a suna, furos, cu glas de argint, cu sunete dulci, reperi, biruitoare, vestind în toată țara mântuire.

Auziți-l, Ardelenilor? Ințelegeți glasul lui? Ne chiamă și pe noi...

Pătruși de fioiri dreptății, care se apropie și de noi, înduioșați de vrednicia fraților din Bucovina, ne îndreptăm către răsărit și-i rugăm să ducă cu ei și din Ardeal o veste:

Veniți și noi, fraților!

R. Căndeu.

Turburări în Franța și în alte locuri. După vești trimise din Berlin și din orașele elfeviene, de câteva zile se întinde în Franța tot mai mult miscarea revoluționară. Începând de Dumineca au și izbucnit turburările în mai multe locuri. Socialiștii francezi cer liberarea lui Caillaux și a tuturor conducătorilor socialiști arestați.

Mișcări revoluționare se anunță și din Belgia, din Elveția, Anglia și din armata italiană.

Statele Unite și românii

Alaturarea notei americane, adresate reprezentantului român la Washington și publicate în ediția specială de Sâmbătă a ziarului nostru, punem mai la vale *telegra* gra secretului de stat Robert Lansing către Wopicka, reprezentantul american lași:

«Excelența Voastră puteți asigura guvernul român și poporul român, că atitudinea Statelor Unite n'a fost de loc modificată în nici un fel față de România, că rămâne aceeași, cuprinsă în punctele mesajului președintelui nostru. Vă pot comunica în numele guvernului Statelor Unite, că integritatea, libertatea și independența României formează unul din punctele de onoare pentru aliați. Sacrificiile, pe care România le-a făcut pentru aliați, le cunoaștem și le apreciem. Armatele viteze ale României au săngerat pentru marile idealuri ale omenirii.

«Poporul român nu trebuie să aibă nici o îndoială că aliații lor vor susține *revendicările naționale* ale României, conform tratatului de alianță încheiat. Nu poate fi vorba de cedarea nici unui metru de pământ românesc Bulgariei. Ni cei da seamă, în asemenea absurdități, nu își dau susțin, ce înseamnă obligațiile noastre de onoare. România nu va avea decât de câștigat, și dela congresul păcii va plecă mândră și puternică».

Ceasul mântuirii este aproape!

Scrisoare deschisă

Domnului Ioan Schöpp, vice-comite al comitatului Sibiu

Domnule Viccomite!

Sunt de 21 ani în Sibiu și în resimp am fost neîntreprit membru al comitetului municipal și al reprezentanței orașului. Voi vorbi despre rolul ce l'am putut avea noi românii în orașul Sibiu.

Din 200 membri ai reprezentanței orașului a-bea am fost 12—15 români și niște accesi: unu numai — ceilalți toți au reprezentat averea lor ori fonduri și instituții publice, Albina, Asociațiunea. — Cred că este de prisos să mai amintesc că în cele trei cercuri electorale cari le-aște format Dvoastră, rolul nostru de peste 7000 suflete a fost redus în toate cercurile la o minoritate disparentă, pentru că dacă ai fi avut numai nițică bunăvoiață ai fi putut foarte bine forma un cerc românesc din cele 4 suburii unde se găsesc românii în mase mai compacte, Poarta-Ocm, Poarta-Turului, Suburbiul-Josefin și Poarta-Gu-Turului. De ce nu ai făcut așa, e de prisos să mai discut azi, pentru că acesta o știți Dvoastră ca bărbat luminaț foarte bine. Fără să înțeleg seamă că Sibiu este centru mitropoliei române ortodoxe, fără să vă opriți la faptul că avem aici Consistor în frunte cu un mitropolit, un seminar cu vre o 12 profesori cvalificați în străinătate și oameni cu diplome, vre-o 15—20 advocați, 4 parohi protopopi, medici, ingineri, negustori, institute de bani, asociațiune, centrul școalelor române grânjirești din Ardeal cu un comitet de 10 membrii, — ne-ați ignorat cu desăvârșire. — Mai

anii trecuți, cel puțin alegeți de ochii lunei fiecare cerc electoral căte un membru, peacănd tot așa de o bine puteați alege — în fiecare cerc.

Indată ce unul și-a închis ochii — în țeleg vrednicii noștri reprezentanți de odinioară, Zaharie Bolu și Dr. Aurel Brote, — nu ai găsit de bine să nu mai rezervai locul lor, iar ca nu cumva din numărul de 200 să ajungem la 20 și să putem avea baren rălău de control la administrarea averii orașului, cu acest acel rol garantat tuturor minorităților din lume.

O fracțiune așa neînsemnată, de sigur că nu vă putea încerca ițele, dar cel puțin lua parte la afacerile orașenești cu oarecare răspundere.

Dela întroducerea erei constituționale, nu ai avut vrednicia noastră în baren un cancelar român la oraș, — necum un funcționar mai superior, cu oarecare rol de conducere la magistrat. Nici la oficial de dare care nu e un oficial politic, nici presa rălău, — nu ai găsit să aplicați un român să deie poporul o explicație — nici la spitalul orașenesu un ingrijitor de bolnavi, ca să nu zic medic, toate, dar toate posturile le-ați ocupat cu conaționali de la Dvoastră și pentru noi aiți rezervat posturile de măturători ai străzilor — ca să ne umiliți în fața străinilor, cari treceau prin Sibiu și vedeau rolul mizerabil ce ni-l-ați dat exclusiv nouă — căci pentru acest rol po oamenii Dvoastră, înire cari vor fi și oameni săraci, nu i-ați degradat.

Veți putea închipui multa mănăstireni ce a redus în sufletul nostru aceasta desconsiderare și aceasta stare rușinoasă, pe care o am suferit cu durere multă așteptând zorile unora zile mai fericite și mai drepte.

În resimp de 21 ani, am sulevat în reprezentanța orașenească două chestii mai însemnate, cari ne priveau. Una la anul 1908 când v-am cerut să vă dați consămfământul de aci incidentul centenarului prim de 100 de ani dela nașterea marelui nostru mitropolit Andrei Șaguna și să nămăscă un din strădele Sibului, strada Șaguna. Chestia aceasta o ai rezolvat în mod norocos pentru că am alergat cu fieratualul meu prieten Liviu de Leményi pe la toate căpeteniile Dvoastră, v'am cerșit chiar acest favor, până ce ne-ați asigurat, ca veți da consămfământul și mulțumita primarului A. Dörr. — În fine ne-ați făcut o singură dată pe voie în 21 ani, — deși o parte a tinerilor Dvoastră în momentul dinăuți respins în moduli cel mai necerșit, ca veți să faceți contra hotărâre recurs, care permise a și mers până la ministrul. Aceasta e tot succesul nostru de 21 ani.

Cu cererea noastră ca să ne dați un ajutor pentru școala noastră elementară, din bugetul orașului de peste un milion ne-ați respins în moduli cel mai necerșit. Apți pus să se scoată din arhivele necumărate toate scrisorile ca să ne dovedeți că aiți dat unui parohii nescar pământ atunci fără valoare și șterp la marginea orașului și cu această era pe aci să ne acotească înec pe noi datoritari.

La 7000 suflete cu peste 5000 copii obligați să umble la școală, abia susținem în Sibiu 4 posturi didactice pentru școalele elementare. Mult, peste jumătate rămană analfabeți — căci nu putem susținea învățătorii, ne stau saiele de învățământ goale și coș pe stradă dar Dvoastră aiți voiți să vă împliniți nici cea mai elementară datorie de conducători ai orașului și de pionieri ai culturii, și aiți căruți prin deputații Dvoastră la minister căți pitezie, ca să se aproape potărâre reprezentanților orașului atât de zdrobitoare pentru noi, și atât de nedreaptă pentru cei ce o au adus. Și de ce toate acestea? Dvoastră care aveți la spate, subvențiile

